

Марко Шуица

Татјана Суботин Голубовић*

Универзитет у Београду
Филозофски факултет
Одељење за историју

ПОВЕЉА ВУКА БРАНКОВИЋА ДУБРОВНИКУ**

1387, јануар 20.

Повељом издатом 20. јануара 1387. у Приштини, Вук Бранковић је потврдио повластице и права која су Дубровчани уживали на српским територијама још од времена Немањића. Само једанаест дана после потврђивања повластица од стране његовог таста, кнеза Лазара и Вук Бранковић је по истом дипломатичком обрасцу регулисао питање трговинских односа са Дубровчанима на територији којом је господарио.

Par cette charte délivrée le 20 janvier 1387 à Priština, Vuk Branković confirme les privilèges et les droits dont jouissent les Ragusains sur les territoires serbes et ce depuis l'époque des Nemanjić. Onze jours seulement après la confirmation de tels privilèges par son beau-père, le prince Lazar, Vuk Branković a lui aussi, par ce même modèle diplomatique, réglé la question des rapports commerciaux avec les Ragusains sur le territoire placé sous son autorité.

Опис повеље и ранија издања

Повеља Вука Бранковића о трговачким повластицама издата је Дубровчанима 20. јануара 1387. године у Приштини. Сачувана је у оригиналу¹ и копији коју је у своју књигу унео дубровачки, словенски/српски канцелар Никша Звездић четрдесетих година XV века.² Ори-

---

* Ел. пошта: msuica@f.bg.ac.rs, tsubotin@f.bg.ac.rs.

** Рад је настао као резултат истраживања на пројекту Министарства за науку и технолошки развој Републике Србије *Српска држава и друштво у изворима средњег века* (ев. бр. 147024).

¹ DAD, *Acta et Diplomata*, 14, 124.

² DAD, *Liber privilegiorum* (Codex Ragusinus), fol. 29'–30'.

гинал је исписан курзивом у 35 редова, укључујући датум и списак милосника, на хартији димензија 445 x 300 мм. На повељи се налази (на црвеној врпци) viseћи воштани печат пречника 30 мм, који је по средини изломљен. Натпис у кругу, који се налази на печату је оштећен и слабо видљив. Део натписа садржи слова која вероватно упућују на име В(и/л)к.

Повеља Вука Бранковића Дубровчанима први пут је објављена у збирци Павла Каранотвртковића.³ Франц Миклошић је за време свог боравка у Бечком архиву, ову повељу прикључио збирци и публиковао је у *Monumenta Serbica*.⁴ У двадесетом веку исправа се прво нашла у издању збирке правних споменика Стојана Новаковића,⁵ а потом и у издању дубровачких ћириличких исправа Љубомира Стојановића.⁶ Приређујући своје издање, Љубомир Стојановић је у напоменама изнео и варијанте које су садржане у препису Никше Звездића из XV века. Међу одступањима која се налазе у копији исправе, истиче се оно у коме је у интитулацију испред Вуковог имена придодата и његова титула господина која се у оригиналу исправе налази само у закључној формули.⁷ Према евиденцији у издању Љубомира Стојановића избројане су 72 варијанте које се налазе у копији, а које, осим наведене, битније не утичу на дипломатичку композицију или суштински смисао правног чина.

Текст повеље*

По милости в[о]жиен га, Вакъ Бранковиъ, пишѢ въ св[е]дение
в[с]емъ како послаше власт(е)ле дѢровъчци поклицаре свое |2|
г(о)с(поди)нѢ ми кнезѢ, именовъ НиколѢ ГвнделикѢ и Йкова
БавчеликѢ и донесоше к немѢ записаник великаго г(оспо)д(и)на
5 ц(а)ра Сте|3|фана и г[оспо]д[и]нѢ имъ кнезѢ не потвори, нѢ паче и
потврѣди. Такоге и къ мнѢ догоше више реч[е]ни власт(е)ле
дѢровъчци и га Влькъ, |4| видевъ писание великаго г(о)с(поди)на ми
ц(а)ра Стефана и г(о)с(поди)на ми кнеза, такоге не потворих[ъ] нѢ

³ П. Карано-Твртковић, *Србски споменици*, 73

⁴ F. Miklosich, *Monumenta Serbica*, 207–209, док. СХСVI.

⁵ С. Новаковић, *Законски споменици*, 203–205.

⁶ Љ. Стојановић, *Повеље и писма I–1*, 136–139.

⁷ *Исто*, 139.

* Редакција издања и превода: Татјана Суботин Голубовић.

паче и потврдихъ и овакои ђчин[и]смо. |5| Ако се ђч[и]ни кога пра
 10 мегю ДѢровчани и Срѣбли, да се поставе половина сѢди
 ДѢровъчких[ь], а половина Срѣб(ь)ль и да се прѣд ними |6| пре, и да
 ꙗ порота ДѢровчанинѢ негова дрѢжина, ДѢровчане кои сѢ
 ѡнѣдези, или кои се ДѢровчане нагю Ѣ наближнем[ь] |7| местѢ.
 Ако ли Ѣсхоте ѡвои свѣдочѢѢ кои се пре, да поставе пол(о)винѢ ДѢ-
 15 бровчанъ а пол(о)винѢ Срѣб(ь)ль, а ѡд онехъзи сведокъ да не волн[ь]
 |8| ниеднъ побечи. Аке ли Ѣзимаю кою прѢ Саси з ДѢровчани, такоге
 да се сѢде како и Срѣбле, п[о]ловина Сасъ сѢди а половина ДѢв-
 ро|9|вчанъ, и да не позива Срѣбинъ ДѢровчанина на сѢдъ никамо,
 тькмо прѣд онеи сѢдие. Такоге и Саси да се пре прѣд онемизи сѢ-
 20 ди|10|гами, а да се не мѢче прѣд ме прѣд Влка, ни прѣд кепалию. И
 ако кои ДѢровчанинъ кѢпи конѢ и ѡногаи конѢ Ѣхвати Срѣбинъ
 или |11| Сасинъ и р(е)че: Ѣкраден ми е или гѢшенъ, да се ѡткльне ДѢ-
 бровчанинъ како не свеца ѡномѢзи коню, ни гѢсе ни татѢе нѢ |12| га е
 кѢпилъ. Ако вѢде драго Ѣзети СрѣбинѢ ѡногаи конѢ, цо вѢде даль
 25 ДѢровчанинъ за ѡногаи конѢ, този да мѢ врате, а ко|13|нѢ личнога
 да не волнъ ѢдрѢжати. И где стане ДѢровчанинъ на станѢ, ако вѢде
 ѡнъ прѢво сталь на номзи станѢ, да не волнъ |14| Срѣбинъ стати беж
 негова хтениѢ докле ѡнъ стои ѡнѣдези и коигоде ДѢровчанинъ иде
 с трѢгомъ своимъ или с тѢгим[ь] |15| по трѢговех[ь] на земли моѡи,
 30 како имъ е билъ законъ прѢге за тои Ѣ прѢве г(о)споде и Ѣ ц(а)ра
 Степана, такои да имъ е и сѢди за|16|конъ. И цо даа ДѢровчанинъ
 СрѣбинѢ свое имание Ѣ верѢ, ако мѢ зап'ши Срѣбинъ и р(е)че: неси
 ми даль, да р(е)че ДѢровча|17|нинъ своимъ веромъ и д(Ѣ)шомъ цо
 мѢ е даль добитка да мѢ плати. И кѢде идѢ ДѢровчане по земли по
 35 моѡи с трѢгом[ь] |18| где га Ѣбие гѢса или га покрадѢ Ѣ селе, да имъ
 плати ѡколина цо имъ Ѣзме гѢса ил[и] им се Ѣкраде. Ако ли [и]мъ
 не плати |19| ѡколина, да имъ плакю га ВлкѢ. И да не намета ДѢв-
 ровчаном[ь] Ѣ трѢговех[ь] Ѣ моѡи земли и кои есѢ ДѢровчане за-
 ба|20|цинили по моих[ь] градовех[ь], тизи да зигю градъ и да
 40 чѢваю. Тко ли сѢ гостие и несѢ се забацин[и]ли, да имъ е на воли |21|
 како имъ годе. И ако се разбие дрѢво ДѢровъчко Ѣ приморию цо
 Ѣт[е]че Ѣ мою землю, кои е билъ законъ за тѢзи Ѣ прѢве |22| г(о)споде

и њ ц(а)ра Степ[а]на, тѣзи законъ да е сѣди. И тко си лю<...> ити из
мое земле њ Дѣровник(ь) или Срѣбинь или влах[ь] |23| или чи годе
45 ч[ло]в[ѣ]къ на кѣплю, всаки да иде свободно, да га не останама г
Влакь ни кепалига ни инь тко, аще имь е |24| билъ законъ при ц(а)рѣ
Степанѣ, тѣзи и сѣди и за тръгове поморске и за сланице ако ми
б(о)гъ поможе тер[ь] бѣде тѣдези |25| мое вл[а]дание. Кѣде сѣ били
тръгове и сланице њ прѣве г(о)споде и њ ц(а)ра Степана, тѣдези да
50 бѣдѣ и сѣди, а иньде да не бѣдѣ |26| нигде. И що се пре мегю собомь
Дѣровчане или се бѣде ѣчин[и]ло њ Срѣлихъ или њ Дѣровникѣ да се
пре прѣд кѣнсѣлъ |27| дѣровѣчкимь и прѣдъ нихъ сѣдигами. И
что сѣди кѣнсѣлъ и неговѣ сѣдие, на томь да стое. Ако ли би не хтель
Дѣровча|28|нинь стоати на номзи(!) сѣдѣ, да е вольнъ кѣнсѣлъ и
55 неговѣ сѣдие ѡногази свезати докле плати що е ѡсѣгень, |29| а тога-
зи закона да не волнь потвор[и]ти кепалига ни влад[а]лць ни г Влакь.
И ако се слѣчи Дѣровчанинѣ сѣмр[ь]тъ њ земли мо|30|ѡи, що е не-
гова иманига, да за тои немама посла г Влакь, ни мои кепалига ни
инь тко, тѣкмо да сие комѣ га даа |31| ѡнѣзи на сѣмрѣти, или Дѣб-
60 ровчань и да не Дѣровчаномь посилнога дара. И ако се слѣчи тер[ь]
се свагю |32| з' Дѣровникомь, да имь приповемь на шесть
м(е)с(е)ць прѣге тога, како да си изидѣ вси Дѣровчане из [з]емле
|33| мое свободно с иманиемь. Я писа се сига милостъ повеленкъмь
г[оспо]д[и]на Влака њ градѣ њ Прицине м(е)с(е)ца генара .к. днь въ
65 <...>⁸ |šwqē.
+ Я томѣ милост(ь)ници властел(е) Влакови Тод[о]рѣ Хамировикь
и Проигакь воевода и Смиль челникь.

Превод повеље

По милости Божијој ја, Вук Бранковић, пишем на знање свима да послаше своје поклицаре властела дубровачка господину ми кнезу, а поименце Николу Гундулића и Јакова Бавчелића, и донесоше му запис великог господина цара Стефана и господин им кнез [то] није оспорио, него је још јаче потврдио. Такође и к мени дођоше више речена влас-

⁸ Према копији документа сачуваној у *Cod. Rag. fol. 30'*, на месту које није читљиво, у овом препису стоји *лието*. Уп. Љ. Стојановић, *Повеље и писма I–1*, 139.

тела дубровачка и ја Вук, видевши писање великог господина ми цара Стефана и господина ми кнеза, такође не оспорих, него и јаче потврдих, па овако учинисмо. Ако се догоди какав спор између Дубровчана и Срба, да се постави половина судија дубровачких, а половина Срба, и да се пред њима води парница, и да је Дубровчанину порота његова дружина – Дубровчани који су онде или Дубровчани који се нађу у најближем месту. Ако обе стране које се споре затраже сведочење, пола [сведока?] да су Дубровчани, а пола – Срби, а од оних сведока ниједан не сме да побегне. Ако Саси имају неки спор са Дубровчанима, да се суде као и Срби, половина судија – Саси, половина – Дубровчани. А Србин да не позива Дубровчанина нигде другде на суд, него само пред оне судије. И Саси такође да се споре пред оним судијама, а да се не муче [да дођу] пред мене, Вука, и пред кефалију. А ако који Дубровчанин купи коња а онога коња ухвати Србин или Сасин и каже: украден ми је или отет, Дубровчанин да се закуне на свеца да онај коњ није ни украден ни отет, него да га је купио. Ако Србин буде хтео да узме у замену за оног коња оно што Дубровчанин буде дао, то да му врате, а коња личнога није слободан да задржи. И где се заустави Дубровчанин на стану, ако он буде први стао на том месту, да није Србин слободан без његовог пристанка тамо да се заустави док он тамо стоји. И куд год да иде Дубровчанин са својом или туђом робом по трговима у мојој земљи, како им је раније био закон о томе код прве господе и цара Стефана, тако да им је и сада закон. И кад даје Дубровчанин Србину своју имовину на поверење, ако Србин порекне и каже му: „нис ми дао“, а Дубровчанин да се закуне својом вером и душом, (Србин) да му исплати добитак на оно што му је дао. И куда иду Дубровчани по мојој земљи са трговином, па га убије разбојник, или га покраду у селу, околина да им плати оно што им је узео разбојник или им је укардено. Ако ли им околина не плати, платићу им ја, Вук. И да нема намета Дубровчанима у трговима у мојој земљи, и који су се Дубровчани забаштинили по мојим градовима, ти да зидају град и да чувају. Они који су гости и нису се забаштинили, да им је на вољу како хоће. И ако се разбије дубровачка лађа у приморју које је ушло у моју земљу – закон који је био о томе код прве господе и код цара Стефана, тај закон да је и сада. И ко год буде хтео да иде из моје земље у Дубровник у трговину, било да је Србин или Влах, или чији год да је човек, сваки да иде слободно, да га не заустављам ја Вук, ни кефалија, нити ко други, ако су под мојом влашћу. Где су били тргови и сланице код прве господе и цара Стефана, тамо да буду и сада, а да не буду ни на једном другом месту.

И ако се споре међу собом Дубровчани, било да се то догоди међу Србима или у Дубровнику, спор да воде пред конзулом дубровачким и пред њиховим судијама. И како пресуди конзул и његове судије – тако да буде. Ако Дубровчанин не буде хтео да стане пред онај суд, конзул је слободан, и његове судије, онога да вежу [затворе] док не плати оно на шта је осуђен, а тај закон не смеју да погазе ни кефалија ни владар ни ја, Вук. И ако се догоди да Дубровчанин умре у мојој земљи, његовом имовином да се не бавим ни ја Вук, нити мој кефалија нити ко други, него само Дубровчанин или онај коме ју је онај дао на самрти, и да нема намета Дубровчанима. И ако се догоди да се посвађам са Дубровником – да им саопштим на шест месеци пре тога, да би сви Дубровчани слободно с имовином изашли из моје земље. А писа се ова милост по заповести господина Вука у граду Приштини, месеца јануара, 20. дан, 6895. године.

А томе [су] сведоци властела Вукова Тодор Хамировић и Пројак војвода и Смил челник.

Дипломатичке особености

У оквиру дубровачке ћириличке дипломатичке заоставштине, исправа Вука Бранковића Дубровчанима од 20. јануара 1387. године, представља једну од исправа која се уклапа у типичан образац трговачких повластица српских владара, деценијама уназад утврђиваних са дубровачким властима. Главни узор свих доцнијих повеља српских владара Дубровчанима представљала је исправа цара Стефана Душана од 20. септембра 1349.⁹ Поред дипломатичког и правног модела који је утемељен уговорима династије Немањића са Дубровчанима, исправа Вука Бранковића зависна је и у односу на исправу кнеза Лазара који је, само једанаест дана раније, истим поводом, издао повељу дубровачким поклисарима.¹⁰ Исправу Дубровчанима издала је канцеларија обласног господара Вука Бранковића у Приштини, једном од његова два најзначајнија резиденцијална центра. Исправа Вука Бранковића писана је по другачијем дипломатичком обрасцу у односу на претходно издату повељу кнеза Лазара.¹¹ За разлику од кнеза чија исправа носи владар-

---

⁹ С. Станојевић, *Студије о српској дипломатици*, Диспозиција, 72.

¹⁰ Издања: Ф. Миклошич, С. Новаковић, Ј. Стојановић, А. Младеновић

¹¹ Видети наш чланак *Однос кнеза Лазара и Вука Бранковића у светлу дубровачких исправа из 1387. године*, у овом броју ССА.

ска обележја, документ који је издао Вук има више карактер отвореног писма „*пишу в сведенијем свем*“.¹²

На почетку Вукове повеље налазе се и симболичка и вербална инвокација, *По милостиѣ в[о]жиѣи*. Још је раније запажено, а у новије време и поново истакнуто, да је изостала уобичајена господарска интитулација Вука Бранковића, те да се он представља без титуле.¹³ Иако уговор о потврђивању трговачких повластица Дубровчанима не може да се мери са свечаним манастирским даровницама, мора се приметити да, за разлику од ове повеље којом је Вук утврдио Дубровчанима повластице, друга исправа издата почетком 1390. године, уз Вуково име садржи и његову титулу господин. Овако сведена интитулација забележена 1387. године, за живота његовог таста, кнеза Лазара, отвара одређена историографска питања о положају Вука Бранковића и његовим односима са кнезом Лазаром, која превазилазе уобичајене оквире дипломатичке анализе документа.

После уводне формуле, у експозицији се поред уобичајеног навођења дубровачких поклисара и позивања на ранију потврду о повластицама цара Стефана, наводи како је кнез Лазар (у тексту *г[оспо]д[и]нъ*) претходну немањићку повељу, „још јаче потврдио“, па у истом духу то чини и сам Вук Бранковић. У исправи се, потом, одмах прелази на суштинска питања регулисања права и обавеза Дубровчана на територији под влашћу Вука Бранковића. Диспозиција Вукове исправе, заправо, не доноси ништа ново. Она одговара уобичајеном формулару и другим исправама издаваним истим поводом. Правне ситуације које се регулишу исправом су разноврсне. На првом месту предвиђено је решавање питања функционисања и конституисања мешовитог суда, одржавања међусобних спорова и састава пороте у случају спорова Срба и Дубровчана. Потом се прелази на евентуалне спорове Дубровчана и Саса, а у први план се ставља улога судија које је именовао сам Вук. У исправи се, затим, предвиђа правно регулисање ситуација у којима би се спорило око власништва над коњима и првенства приликом коришћења „стана“. Основне трговачке бенефиције потврђују

¹² С. Ћирковић, *Србија уочи битке на Косову*, Косовско-метохијски зборник 1, Београд 1990, 14.

¹³ М. Благојевић, „*Владаније*“ кнеза Лазара у приморју, Немањићи и Лазаревићи, Београд 2004, 315–335, и у истом зборнику, *Јединство и подвојеност српских земаља пре битке на Косову*, 293–294. Милош Благојевић се на ово питање осврнуо и у свом новијем раду, *О издаји или невери Вука Бранковића*, Зборник Матице Српске за историју 79–80 (2009) 7–42.

се у уобичајеној форми, како су важиле за „прве госпoде и цара Стефана, тако да им је и сада закон“. Даље правне нормe тичу се имовинске сигурности дубровачких грађана и трговаца на територији Вукове земље, али и конкретних права на одштету у случају било каквог отуђења робе и личног власништва, ослобађања од пореских и радних обавеза. Право слобoде кретања предвиђено је и за Србе и за Влахе. У исправи је, позивањем на раније одредбе из времена Немањића преузета и норма везана за случај бродолома на оном делу приобалне територије који је улазио у састав како се каже „моје земље“, по угледу на повељу који је претходно потврдио и кнез Лазар.¹⁴ Из немањићке епохе преузета је и клаузула о прописивању места на којима је могуће трговати сољу. Део исправе, такође на традиционалан начин, регулише судски поступак и организацију суђења која се тичала међусобних спорова Дубровчана. Завршна клаузула о имунитету дубровачких трговаца и њиховог безбедног напуштања Вукове земље, у случају започињања сукоба, односно, како се у повељи каже, свађе са Дубровником, директно је преузета из повеље кнеза Лазара, односно цара Стефана Душана.¹⁵ Разлика у односу на повеље Немањића је присутна само утолико што је промењен распоред одређених чланова. На крају, у есхатоколарном делу, поред места издавања исправе и датума, налази се списак сведока који чини властела Вука Бранковића. Повеља је оверена печатом без потписа.

Просопографски подаци

Вук Бранковић, 100 (страна), 1 (ред у издању), 7; 101, 20, 37; 102, 46, 56, 58, 64, 66 – обласни господар, унук војводе Младена, син севастократора Бранка Младеновића. Био је ожењен Маром, најстаријом ћерком кнеза Лазара. Политички успон био је синхронизован са ширењем области и јачањем његовог таста. Током осме и девете деценије XIV века независно је владао облашћу која је обухватала највеће делове Косова и крајеве у северној Македонији, са центрима у Приштини и Скопљу. Заједно са кнезом Лазаром је учествовао у Косовској бици, која се одиграла на његовој територији. После битке покушао је

---

¹⁴ Сима Ћирковић је сматрао да овај део нема суштинску правну снагу, већ да је механички преузет из ранијих немањићких повеља издаваних Дубровчанима. Видети наш рад у одељку *Прилог српском дипломатару* у овом броју ССА.

¹⁵ С. Новаковић, *Законски споменици*, 171; А. Младеновић, *Повеље кнеза Лазара*, 192–193.

да заузме политичку позицију погинулог таста и пружао је отпор Османлијама до 1392. године. Од 1394. поново је отказао вазалну послушност и наставио отпор султану Бајазиту I. Умро је у турском заробљеништву 6. октобра 1397.

Литература: Љ. Ковачевић, *Вук Бранковић*, Годишњица НЧ 10 (1888) 199–214, и у *Бој на Косову, старија и новија сазнања*, Београд 1992, 297–357; М. Динић, *Област Бранковића*, Прилози за КЈИФ 26 (1960) 5–30, и у *Српске земље у средњем веку*, Београд 1978, 148–176; И. Божић, *Неверство Вука Бранковића*, О Кнезу Лазару, Београд 1975, 223–240; М. Спремић, *Деспот Ђурађ Бранковић и његово доба*, Београд 1994, 16–47; А. Веселиновић, Р. Љушић, *Српске династије*, Нови Сад – Београд 2001, 84–85; *СБР 2*, Нови Сад 2007, *Вук Бранковић*, 391–393 (С. Ћирковић).

Никола, Никша Гундулић (1359–1411), *100*, 3 – Током девете и последње деценије XIV века био је један од најзначајнијих представника породице Гундулић. Још од седамдесетих година XIV века обављао је посланичке мисије и функцију судије. Био је члан Малог већа, најкасније од 1378. године. Током 1383. био је капетан једне дубровачке галије. Никола је од дубровачких власти био одређиван за члана церемонијалних делегација које су имале обичај да поздрављају уважене госте, приликом њиховог доласка у Дубровник. Заједно са другим дубровачким властелинима учествовао је у трговачким удружењима (*societas*) која су вршила закупе солана ради производње и трговине сољу.

Литература: И. Манкен, *Дубровачки патрицијат*, 273–274; 448.

Јаков Бавжелић Проданчић (1366–1387), *100*, 3 – Био је ожењен дубровачком племкињом из породице Бенешкић, са чијим члановима је био припадник трговачке дружине. Бавио се копненом трговином, експлоатацијом рудника, али и медитеранском поморском трговином. Био је цењен као искусан морепловац, познавалац бродоградње и војни стручњак за питања фортификација и стрељачког оружја. Попут Николе Гундулића, био је именован за капетана једне галије која је 1380. године имала задатак да пресретне улцињски брод који је превозио со за Котор. Обављао је функције судије, намесника у Стону и члана Малог већа. Године 1383. био је именован за кнеза.

Литература: И. Манкен, *Дубровачки патрицијат*, 376–377.

Кнез Лазар, *100*, 3, 5 – У исправи се не јавља директно већ га Вук Бранковић наводи под титулом кнеза и епитетом господина. Видети у: *ССА 2* (2003) 149.

Тодор Хамировић, 102, 66 – властелин Вука Бранковића, у списку сведока наведен је без титуле. Његов једини помен у историјским изворима везан је, управо, за Вукову исправу Дубровчанима из 1387. године.

Извори и литература: М. Шуица, *Немирно доба српског средњег века*, Београд 2000, 128.

Пројак, 102, 67 – војвода, властелин Вука Бранковића који је носио војничку титулу. О њему нема других података ни помена осим у овој исправи. У ранијим издањима повеље (Ф. Миклошић, С. Новаковић, Љ. Стојановић), његово име је погрешно прочитано и публикувано као Прњак (**Прњнак**).¹⁶ У препису повеље који се налази у Codex Ragusinus, име је записано као (**проннак**).¹⁷

Извори и литература: М. Шуица, *Немирно доба*, 125.

Смил, 102, 67 – челник, властелин Вука Бранковића о коме је сачувано највише историјских података. Први помен овог значајног Вуковог челника управо је у исправи о регулисању трговачких повластица Дубровчанима из 1387. године. Његова служба на двору Вука Бранковића поново је евидентирана тек средином последње деценије XIV века. Може се претпоставити да је и у међувремену обављао исту функцију челника на двору Вука Бранковића. Био је на челу Вуковог посланства упућеног у Дубровник 1395. године, у време велике неизвесности за судбину породице Бранковић. О високом рангу који је овај властелин заузимао на двору Вука Бранковића сведочи и податак да је том приликом својим печатом оверавао признаницу о депоновању Вуковог сребра. Са истим задатком, челник Смил је маја исте године поново боравио у Дубровнику, када је пренесено знатно више сребра из Вукових земаља. Дубровачки извори такође сведоче о његовом посланству у Зету преко Дубровника. Помиње се у виду реминисценције и у првој деценији XV века више од десет година после смрти Вука Бранковића. Челник Смил је био један од Вукових властелина који је ковао свој новац. Његов новац пронађен је у остави из Малог Боњинца и сличан је новцу Вука Бранковића.

Извори и литература: М. Шуица, *Немирно доба*, 125–126, С. Димитријевић, *Новац кнеза Лазара у односу на новац других обласних господара*, О кнезу Лазару, Београд 1975, 185, 187–194; В. Иванишевић, *Новчарство у средњовековној Србији*, Београд 2000, 169–170.

---

¹⁶ У референтној литератури, име овог Вуковог властелина такође је погрешно цитирано према претходним издањима исправе, као Прњак. – М. Спремић, *Деспот Ђурађ Бранковић и његово доба*, Београд 1994, 40; М. Шуица, *Немирно доба*, 125.

¹⁷ Варијанта под бр. 71. Љ. Стојановић, *Повеље и писма I–1*, 139.

Важнији термини и установе

У претходним свескама *Старог српског архива* већ су објашњавани појмови и установе: **војвода** (ССА 2, 7), **кефалија** (ССА, 2, 4, 5), **кнез** (ССА 1, 2, 5, 7), **милосник** (ССА 1, 2, 3, 4), **поротник** (ССА 6), **сведок** (ССА 1, 8), **трг** (ССА 2, 7), **челник** (ССА 2, 3, према регистру).

Древо, 101, 41 – реч прасловенског порекла са значењем чамац, брод.

Литература: *ЛССВ*, 164–165 (С. Мишић).

Конзул, 102, 52, 54 – изабрани представник Дубровачке републике, у прво време има функцију дипломатско-трговачког представника свог града у земљи у којој делују дубровачки трговци, а касније добија и судске надлежности.

Литература: *ЛССВ*, 313–314 (А. Веселиновић).

Коњ, 101, 21, 23, 25 – у средњем веку су се разликовали коњи који су представљали радну снагу, и бојни коњи.

Литература: *ЛССВ*, 314–315 (Р. Михаљчић).

Мешовити суд, 101, 9–20; 102, 50–56 – суди у споровима Срба и странаца, најчешће Дубровчана, на српској територији.

Литература: *ЛССВ*, 719–723 (А. Веселиновић).

Разбојник, 101, 22, 23, 36 – починилац кривичног дела.

Литература: *ЛССВ*, 611–612 (Б. Марковић).

Саси, 101, 16, 17, 19 – немачки рудари који су у средњовековну Србију дошли средином XIII века.

Литература: *ЛССВ*, 649 (С. Ћирковић).

Сланица, 102, 47, 49 – представља место за прикупљање и трговину сољу, према Ђури Даничићу *emporium salis*.

Литература: Ђ. Даничић, *Рјечник* III, 124; *ЛССВ*, 679 (М. Спремић).

Стан, 101, 26, 27 – коначиште, дом за одмор и преноћиште путника и смештај њихове робе и коња.

Литература: *ЛССВ*, 696 (Д. Ковачевић-Којић).